LATVIEŠU VĒSTNESIS

LATVIAN NEWS BULLETIN

The policy of this Newspaper is to provide our Latvian people in exile with all available news of importance concerning the world's happenings, of political, economic, cultural or social significance. And our special aim is to present the humanitarian ideals and achievements of the great Democracies — the United States of America and the British Empire. This aim, we know, will help maintain the spiritual and cultural unity of the Latvian people and — of all things — will yield hopes for a safer and happier future.

Izdevējs un galvenais redaktors — Publisher and Editor-in-Chief: Viktors Baltkājis

Redakcija-Editorial Office: Hotel Convikt, Dillingen/Donau, Bayern (13b)

Iznāk divi reizes nedēļā — Published twice a week

Nr. 76 (78) | **Authorized by Military Government and UNRRA** | **Dillingenā, sestdien, 1946. g. 28. septembrī**

Prof. P. Krūmiņš
Latvijas Sarkanā krusta pilnvarotais studiju un zinātniskās nodarbības lietās

Akadēmiskās saimes pēckara gads

Latvijas universitātes 27 gadus atceroties

Pirms kara Latvijas universitātes mācības spēki un arī studenti mēdza apmeklēt ārzemju augstskolas un zinātniskus kongresus, lai domu apmaiņā ar ārzemju kollēgām gūtu jaunus ierosinājumus un lai zinātniskos institūtos veiktu atsevišķus pētījumu darbus, tādējādi padziļinot un paplašinot savas zināšanas. Latvijas valdība, universitāte, Kultūras fonds, Morberga fonds u. c. tālejoši atbalstīja zinātniskos komandējumus. Arī vairāki ārzemju stipendiju institūti, piem., „International Rockfeller Fellowship, U.S.A.," Zviedrijas valdība, „Aleksander von Humboldt-Stiftung" u. c. institūti piešķīra, kaut arī ierobežotā skaitā, stipendijas Latvijas mācības spēkiem un studentiem studijām ārzemēs. Līdz ar kara sākšanos šīs iespējas pa daļai vai pilnīgi zuda. Drīz sākās mūsu tautas un dzimtenes smagākā traģēdija.

Karam beidzoties, 1945. g. pavasarī izrādījās, ka prāva daļa Latvijas akadēmiskās saimes ir izkaisīta pa Vācijas pilsētām un ciemiem.

Uz Sabiedroto armiju pārstāvju, vēlāk UNRRA's aicinājumu visi ārzemnieki un to vidū arī latvieši sāka pulcēties DP nometnēs. Nometnēs vēlēja nacionālās komitejas, kas lielā mērā komplektējās no mūsu akadēmiskās saimes locekļiem. Sākumā nometņu dzīvē bija novērojams liels spraigums, sastapšanās ar tautiešiem un domu apmaiņa par pārdzīvotiem un gaidāmiem notikumiem, piederīgo meklēšana, kartotēku iekārtošana utt. Bet drīz vien pēc galveno organizācijas darbu veikšanas nometnēs iestājās pelēkā ikdiena: lielam nometņu iemītnieku vairumam uzdevumu aploks ierobežojās ar produktu saņemšanu un patērēšanu. No kopējā iedzīvotāju skaita Latvijā, kā zināms, procentuāli visaugstākais bija strādājošo skaits. Latvieši, kas arvien bija raduši stingri turēties pie uzskata — „mēs dzīvojam nevis lai ēstu, bet gan ēdam tādēļ, lai dzīvotu," nevarēja samierināties ar radušos stāvokli. It sevišķi inteliģence un arvien pēc zināšanām alkstošā latviešu jaunatne šādā nometņu dzīvē nevarēja rast sev apmierinājumu, nedz arī saskatīt tajā dzīves jēgu un saturu. Izeju no šī stāvokļa meklēja vispirms uz vietas. Nometnēs sākās kultūrālu pasākumu organizēšana. Tā izpaudās mākslinieciska priekšnesumu, atsevišķu lekciju vai lekciju ciklu sarīkošanā, pamatskolu, vidusskolu, tautas augstskolu, dažādu arodu kursu utt. dibināšanā. Visos šajos pasākumos jo dzīvi piedalījās akadēmiskās saimes locekļi. Pamatskolas pārzinis bieži bija cienījams LU mācības spēks. Atsevišķās nometnēs pēc pašu iniciātivas uzsākto kultūrālo darbu Latviešu Centrālā komiteja vēlāk sāka saskaņot un ievadīt vienveidīgi organizētā gultnē.

Visiem šiem pasākumiem bija ārkārtēji liela nozīme. Tie mūsu jaunatnei deva iespēju iegūt un nobeigt skolas izglītību vai arī arodu kursos apgūt speciālas arodu zināšanas. Šie pasākumi arī dažam labam skolotājam, inženierim vai citādam speciālistam deva iespēju likt lietā savas zināšanas.

Daudz grūtāk par skolu jautājuma nokārtošanu bija sagādāt studiju iespējamības latviešu jaunatnei. Jau pag. gada rudenī Vācijas augstskolas gatavojās uzsākt darbību un iesāka studentu iepriekšēju reģistrāciju. Īsā laikā reģistrēto studētgribētāju skaits

(Beigas 3. lappusē)

Krastu neredzam, bet ceram uz ģlābēju kuģi

Latviešu Centrālās padomes 5. sesija Hanavā

„Mēs esam kā tālu jūrā aizdzīti zvejnieki, kas neredz krastu, bet cer sastapt kuģi, kas tos izglābtu," — apsveikšanas vārdos Latviešu Centrālās padomes locekļiem Hanavā, to 5. darba sesijai Hanavā sākoties, 21. septembrī norādīja Hanavas nometnes pārstāvis prof. E. Blese. „Tā mūsu tautieši tagadējās politiskās bangās raugās arī uz LCP cerībā, ka tās locekļu vienprātīgais darbs mūs aizvedīs līdz dzimtenes krastam." No 34 LCP locekļiem sesijā bija ieradušies 28. Par Austrijā dzīvojošo latviešu pārstāvi mandātu komisija apstiprināja ieradušos red. Ēvaldu Freivaldu. LCP viceprieksšēdis V. Korsts ziņoja, ka LCP prezidijs sesiju starplaikā veicis savus tiešos pienākumus, par kuriem atklātībai nekas īpaši neesot minams. LCK priekšsēdis prof. Dr. K. Kundziņš pārskatā par Latviešu Centrālās komitejas darbību no 1946. g. 20. jūlija līdz 20. septembrim aprādīja, ka šajā laika posmā latviešu trimdinieku likteņgaitās lielāku pārmaiņu nav bijis. Angļu joslā manāmi pasliktinājusies tautiešu apgāde, jo, piemēram, nestrādājošiem pārtikas devas samazinātas līdz 1550 kaloriju dienā. Šī samazinājuma sekas ir tās, kā pat daudzi LCK darbinieki iesaistās vēl tādos darbos, kas garantē papildu devas. Taukvielu devu samazināšana negatīvi atsaucas uz priekšskolas un skolas vecuma bērnu veselības stāvokli, par ko mūsu Hamburgas DP universitātes medicīnas fakultātes dekānam prof. Dr. med. N. Vētram piesūtīti dati un lūgti fakultātes un ārstu kongresa atzinumi. Nelielu pārejošu uzlabojumu Šlēzvīgas-Holšteinas apgabalā deva augusta sākumā Lībekā saņemtais Latviešu palīdzības komitejas Zviedrijā cukura, sviesta un tauku sūtījums. $^3/_5$ no tā izlietots 1.500 bērnu uztura uzlabošanai, bet atlikums sadalīts ar tbc slimojošiem mūsu bij. karavīriem. Ar Latvijas Sarkanā krusta Beļģijā vidutājību augusta beigās no ASV saņemts 5,5 to drēbju un apavu. Nedaudzie vīriešu apģērbu priekšmeti nodoti bij. karavīriem Hallendorfas nometnē, daļa bērnu drēbju un apavu — latviešu bērnunamam Hānenklējā, bet pārējais sadalīts tautiešiem visās rietumu okupācijas joslās. Starptautiskā Sarkanā krusta delegācija angļu joslā ziņo, ka drīzumā sagaidāms SK Ženevas komitejas iepirkto mantu sūtījums, ko vispirms saņems īgauņi, tad latvieši. Mantu sadales komisijā pieaicinās katras šīs tautības pārstāvi. Latvijas sūtnis V. Feldmanis savā 30. aug. vēstulē to apstiprina, ziņodams, ka iepirkumi par AS Valstīs deblokētiem dolariem tuvojas nobeigumam. Daļu iepirkto preču sūtīs uz franču un amerikāņu joslu. Nenoskaidrots vēl, kas noticis ar Beļģijā bijušo mūsu karainvalīdu proiēzēm ziedotiem dolariem.

Beidzot devušas panākumus LCK pūles atbrīvot Lībekā 19. martā bloķētos latviešu organizāciju fonda līdzekļus — 1,4 milj. vācu marku. Angļu iestādes paziņojušas, ka atļauj šos līdzekļus pārskaitīt Baltijas Centrālās padomes kontā Baltijas labklājības organizāciju vajadzībām. Par šo naudu paredzēts iegādāties 600 protēžu invalidiem, sniegt sociālu palīdzību darbam nespējīgiem, bērniem un atraitnēm un arī iegādāties mācības līdzekļus.

Kārtojot mūsu bij. karavīru iekļaušanu civilā dzīvē, noskaidrots, ka ASV bruņoto spēku vadība Heidelbergā devusi pavēli, pēc kuras visiem atbrīvotiem latviešu karagūstekņiem dokumentos jāieraksta, ka tie bijuši „Latvian Legion of the Wehrmacht" vai arī vienkārši „Wehrmacht" locekļi, ar ko tad viņiem nav liegtas DP tiesības un UNRRA's aprūpe. Angļu joslā pārbaudes komisija, piedaloties arī latviešu pārstāvim, augusta sākumā rīkoja pārbaudi mūsu bij. karavīru nometnē Grosenbrodē, kur bija izsaukti arī pārējās UNRRA's nometnēs Šlēzvīgā-Holšteinā novietotie mūsu bij. karavīri. Lielākai daļai izsniegti dokumenti, ka tiem ir tiesības uz UNRRA's aprūpi.

Ar Latvijas sūtņa Londonā K. Zariņa vidutājību LCK paziņots, ka Kanādas labdaris māc. Stīls (Steel) grib uzņemt kādā 1.000 kara upuriem iekārtotā audzināšanas iestādē Kanādā ap 200 latviešu bārabērnu, bet ar UNRRA's vidutājību — ka Hutera brāļu draudze savā kolonijā Paragvajā, Dienvidamerikā, vēlas uzņemt un uzturēt līdz pilngadībai ap 60 Baltijas tautu bāreņu. „Kaut gan abi šie piedāvājumi bija labi domāti," sacīja profesors, „tomēr tos noraidījām, atbildot, ka savus bāreņus vēlamies paturēt savas tautas kopībā."

Pēc daudziem atkārtotiem lesniegumiem piekritīgās iestādēs šis un tas pēc ilgāka laika atrisinājies pozitīvi. Tā pēc ļoti ilgas procedūras — pēc apm. 10 mēn. ilga apcietinājuma atbrīvoti vairāki mūsu bij. virsnieki un civīli internētie. Angļu iestādes devušas atļauju centrālā laikraksta izdošanai angļu joslā, ļaujot turpmāk visām Baltijas tautībām izdot 4 lappušu nedēļas laikrakstu pa 1 eksemplāram uz katriem 7 tautiešiem. Latviešu laikraksts sauksies „Nedēļas Apskats" un iznāks jau šonedēļ. Izdevies panākt DP īpašuma tiesību noskaidrošanu, bet atsevišķos gadījumos arī apturēt latviešiem piederošo automašīnu konfiskāciju. Nometnēs un apgabalu pārstāvju pārrunās atzīts, ka oktobrī un novembrī paredzētajām apgabalu komiteju, LCP un LCK vēlēšanām paturama divpakāpeniska vēlēšanu kārtība. Turpinās sazināšanās ar mūsu pārstāvjiem ārzemēs. Saņemts norādījums, ka Latvijas valsts varas augstākais pilnvarnieks ir mūsu sūtnis K. Zariņš Londonā. Sūtnis Zariņš ar lielu interesi seko latviešu trimdinieku pārstāvības organu darbībai. Viņš uzskata, ka demokratiskās vēlēšanās radāmā pārstāvība ir labākais veids mūsu visu vienotas un saskaņotas darbības panākšanai. 13. aug. viņš LCK rakstīja: „Jūs esat lielākā un reprezentatīvākā latviešu organizācija. Cenšieties, lai tā aptvertu visus. Tad patiesi būs organs, kas varēs runāt brīvībā esošās latviešu tautas vārdā." LCK priekšsēdis tāpēc aicināja LCP locekļus darīt visu, lai mūsu mērķim tuvinātu oktobra un novembra vēlēšanas. Tad varēsim cerēt, ka mēs iegūsim vispār atzītu, darbam spējīgu un augstvērtīgu Latviešu Centrālās padomes un Latviešu Centrālās komitejas sastāvu.

LCK priekšsēža ziņojumam sekoja pārrunas. 21. sept. pēcpusdienas sēdē bez balsstiesībām atļāva piedalīties arī pretestības kustību dalībnieku pārstāvim Džemsam Raudziņam. Pārrunās aizkarto tematu vidū bija nevienādība latviešu skolotāju atalgojumos vienā un tai pašā vai dažādās joslās, darba un arodizglītības jautājumi, LCK delegācijas darbība ASV joslā un Austrijas latvieši. LCK prezidija darbības ziņojumu LCP beidzot ar pateicību pieņēma zināšanai. Sekoja prezidija izziņota slēgtā sēde. Sesijas pirmās dienas darbs beidzās ar jauku koncertu Hanavas nometnes koncertzālē, piedaloties L. Blūmentālei, Ks. Brantei, T. Briltam un O. Ilziņam. Iztrūka gan Ilziņa meistarīgais pavadītājs Jānis Kalniņš, ko aizstāja mūsu vijoļvirtuoza māte H. Ilziņa.

5. sesijas tālākas gaitas aprakstu sniegsim „Latviešu Vēstneša" nākamā numurā.

Nikolajs Aboms

Prof. F. Gulbis par universitāti Hamburgā

„Mūsu presē un tautiešos izplatījušās ziņas, ka Baltijas universitāte Hamburgā nolikvidēta," 21. sept. Hanavā sacīja šīs universitātes prezidents — Latviešu Centrālās komitejas prezidija loceklis prof. F. Gulbis. „Man jāpasvītro, ka šīs universitātes dzīve un stāvoklis ir nostabilizējušies un stipri. Tagad likti pamati, uz kuriem universitāte varēs darboties tālāk. Tās darbs nav plānots uz ilgiem gadiem, bet tikai tik ilgi, kamēr DP būs trimdā. Universitātes mērķi ir zināšanas un darbs. Tās izdotās apliecības gan nebūs starptautiski atzīti universitātes diplomi, bet pēc šīm apliecībām mūsu un vācu profesoru jaukta komisija tomēr varēs lemt un izdot arī vācu diplomus. Paredzams, ka universitāte aizies no pakļautības UNRRA'i, bet būs padota tieši Militārai valdībai. Ka šī universitāte arī ārvalstīs izpelnās ievērību, par to liecina nesenējais Anglijas bij. kara ministra Hora-Belīšas apmeklējums, Anglijas karaflotes augstāko virsnieku, Londonas žurnālistu u. c. apciemojumi. Šī universitāte nodibinājusi sakarus ar pasaules 200 universitātēm. Saņemti zinātniski raksti un grāmatas no Dānijas, Šveices, „International Students' Service" un citurienes.

Universitātē pašreiz ir 1300 studentu, kandidātos 2000. Ievadītas sarunas par pārcelšanos uz Tinebergu, 30 km no Hamburgas, kur ir lieliskas un piemērotas telpas. Tanīs tad varētu uzņemt arī visus kandidātus. No jau studējošiem latviešu ir 54 proc., lietuviešu 31 un igauņu 15 proc. No 150 mācības spēkiem puse ir latvieši. Ar ziedojumiem universitātes darbu atbalstījuši Augsburgas tautieši, par to ziedotājiem universitātes vārdā sirsnīga pateicība. Par ziedojumiem universitāte spēj sagatavot iespiešanai 34. grāmatu. Līdzekļi ļoti nepieciešami, jo tagad iespējams nopirkt fotokopējamo aparātu un sākt zinātnisku darbu pavairošanu.

Latvijas universitātes 27. gadadienu Hamburgas DP universitāte vai, kā to tagad nodēvējuši, DP universitātes studiju centrs svinīgi atzīmēs 28. septembrī. Uz šo atceri ielūdzu visus Latvijas universitātes absolventus."

N. A.

Latvijas karogs Gotorpas pilī

Šlēzvīgas vēsturiskajā Gotorpas pilī 15. septembrī uzvijās Latvijas valsts karogs. Te iesvētīja jauno latviešu nometni. Dievkalpojumu vadīja māc. Āboliņš, bet koncertā pils jaunos iemītniekus uzrunāja nometnes komandants V. Vītiņš un programmā piedalījās 2. Dumpis un Šlēzvīgas vīru koris un skolas jaukts koris diriģ. V. Rundāna vadībā.

V. Freimanis

Latviešu vieglatlēti pirmie

Pārsteigumi un notikumi Baltijas tautu 2. sporta svētkos Augsburgā

Jau dažas dienas pirms 20. sept. no daudz vietām ASV okupācijas joslā Vācijā un, cik tas pašreizējos apstākļos iespējams, arī no pārējām joslām vilcieni uz **Augsburgu**, Bavārijā, veda latviešu, igauņu un lietuviešu sportistus un sporta draugus. Uzņēmīgākie ieradās pat smagajās automašīnās. Baltijas tautu 2. sporta svētki tāpēc katrā no to 3 dienām pulcināja pie 3.000 skatītāju (futbola sacensībā pat ap 7.000). Amerikas Savienoto Valstu, Latvijas, Lietuvas un Igaunijas valsts karogiem plīvojot, Augsburgas baltiešu kolonijas Hochfeldas nometnes stadionā 20. sept. gar goda viesiem un skatītāju tūkstošiem lepnā parādes gājienā soļoja svētku aktīvie dalībnieki — tiesneši un katras Baltijas tautas izlases sportisti. Nacionālos karogus nesa mūsu futbola valstsvienības bij. vārtsargs H. Lazdiņš, lietuviešu basketbolists Puzinausks un igauņu lodes grūdējs Mālšteins. Pēc UNRRA's 114. vienības dir. M. Višķa un Puzinauska atklāšanas vārdiem atskanēja ASV, Latvijas, Lietuvas un Igaunijas valsts himnas. Svētku norisē skatītāju interese pievērsās te spraigajām sacensībām vieglatlētikā, te arī basketbola turnīram vai latviešu trimdinieku futbola izlases vienības sacīkstei ar Augsburgas vācu „Schwaben" virslīgas vienību. Latviešus iepriecināja rekordista Stendzenieka kārtējie panākumi šķēpa mešanā un Priednieka ātrā gaita sprintā. Basketbola turnīrā lietuvieši pelnīti uzvarēja latviešus ar 27:20 (7:8) un igauņus ar 47:11 (14:4). Ar šīm uzvarām lietuvieši basketbolā atkal pierādīja savas tiesības **būt Eiropas vislabāko basketbola vienību vidū. Futbolā latviešu izlases vienība pret vāciešiem zaudēja ar 2:3 rezultātu. Jevērojot koptreniņu trūkumu, ceļa nogurumu un vispār dzīves nenormālos apstākļus, to īstenībā varam uzskatīt par zināmu pozitīvu sasniegumu, — vācieši bija labi pretinieki, no kuriem daudz ko varam mācīties.**

Latviešu sporta draugiem īsto gandarījumu deva mūsu vieglatlēti. Kopvērtējumā tie uzvarēja ar 146 punktiem. Otrā vietā palika igauņi ar 118 un trešā — lietuvieši ar 111 punktiem.

Stendzenieks arī Augsburgā aizlidināja šķēpu īsti starptautiskā tālumā — 67,28 m, ar to izpelnīdamies Lībekas „Rīgas" nometnes komandanta Grīnupa labākajam vieglatlētam dāvāto balvu — kokā grieztu **kausu. Skatītāji uzgavilēja ari mū-**

su Kāpostiņai, Jaunzemai, Sprudzeniecei un Tīrumai, kas ar uzvaru 4×60 m stafetes skrējienā izpelnījās Augsburgā iznākošā literatūras nedēļas laikraksta „Latvju Domas" īpašo balvu. Sportistus patīkami iepriecināja arī tas, ka svētku otrā dienā viņu vidū ieradās mūsu trimdas sporta dzīves augstākais vadītājs Alfrēds Bērziņš. Par sava veida sporta uzņēmības un veiksmes panākumu jāuzskata arī mūsu trimdas sporta oficioza „Latvju Sports" redakcijas sniegums. Alfreda Sparinska vadībā tā redakcija gandriz pilnā sastāvā ieradās svētkos un jau nobeiguma dienā — 22. sept. latviešu sporta draugiem pagādāja sava laikraksta Augsburgā iespiesto speciālnumuru ar svētku pirmo dienu aprakstiem un rezultātiem.

Vladimirs Bērziņš

Jauni izdevumi

Vl. Locis **Neiētingā, Bavārijā, septembrī** sācis izdot nedēļas laikrakstu **latgaliešu izloksnē „Latgola,"** par kuŗa galveno redaktoru parakstās pazīstamais Latgales publicists un Neiētingas latviešu komitejas tagadējais priekšsēdis Norberts Trepša. Pirmajos 3 numuros sniegti ievadi par aktuāliem trimdas dzīves tematiem, trimdā nokļuvušo Latgales rakstnieku un dzejnieku darbi līdz ar chroniku par katoļu dzīvi pasaulē un īpašu nodaļu „Nu Latgolas pagātnes." 19. sept. īpašs raksts veltīts turpat Neiētingā dzīvojošā Saeimas deputāta un zemkopības un iekšlietu bij. ministra Aloīza Budžes dzīves 50 gadiem. Laikraksts (DP Camp, St. Paulusstift, Neuötting/Inn, Bayern) gan tikai rotēts, bet dod arī ilustrācijas un ar savu gaumīgo apdari tīkami izdalās uz daudzo mūsu nometņu izdevumu fona.

14. sept. **Vircburgā savas gaitas iesācis K. Lazdiņa izdodamais un rediģējamais „YMCA's Vircburgas nodaļas Biletens"** (Central DP Camp, „YMCA" Bl. 5—12, Mainaukaserne, Würzburg, Bayern). Nelielā formāta iespiestā biļetenā dota plašāka informācija par sportu un arī literārā daļa. Biļetens aicina pieteikties redakcijā jaunos literātus, dzejniekus un karikatūristus. **V. B.**

Chronika

Mainoties UNRRA's 111. vienības direktoram, **Eltinas** latviešu nometnē Ziemeļvācijā sevišķa vērība pievērsta DP disciplīnai. Par jau samērā niecīgiem pārkāpumiem tagad draud 3 mēnešu cietumsods. Tautiešu vairums jau saistījies darbā — visvairāk UNRRA's dienestā, bet daļa arī mežu darbos, kuŗus vada vācu darba pārvalde. Nometnē atvērtā adītavā piemērotu darbu varēs atrast sievietes **(Ēriks Miesnieks).** — Tenora Viļa Padoma-Sarmas un brīvmāksl. Mērijas Sakses koncerts, pavadot farmaceitei Ārijai Rozentālei, **Gēstachtās** „Saules" nometnē notika pustukšā nometnes palielajā koncertzālē. Nebija īsti iepriecināti ne klausītāji, ne arī dziedātāji, kam gan netrūka pēc katras dziesmas pasniegto ziedu. Kur vaina? Laikam, taču, ka ne katrs mākslinieks nobriedis patstāvīgu koncertu sarīkošanai **(Mārtiņš Kalve).** — LCK izglītības nozare aizrāda, ka latviešu **agronomu biedrība izdod tās izstrādātas 10 dažādu nozaru lauksaimniecības kursu programmas** un stundu plānus. Tie pasūtināmi biedrības sekretāram N. Blukim, DP Camp, „Frische Quelle," Hiddesen bei Detmold, Lippe (21a). — Vācijā ieradušās Anglijas darba ministrijas pārstāves, kas kopā ar UNRRA's angļu joslas darba lietu vadītāju septembŗa beigās sāk pārbaudīt darbam Anglijā pieteikušās kandidātes. Pārbaudes veic kopā ar nometņu komitejām, kas būs atbildīgas par pieteikušos kandidāšu morālo stāju, lai aizbraucējās neiekļūtu dēku meklētājas vai citu savtīgu nolūku vadītas personas. Ar šo darbu latvietes varēs līdzināt daļu tā parāda, kas mums uzkrājies, atrodoties Anglijas valdības aizsardzībā un gādībā. — ASV palīdzības organizāciju ziedojums latviešu DP Vācijā — 99 maisi ar lietotām drānām un 23 maisi ar lietotiem apaviem jau pienācis Detmoldā. Tautieši franču joslā no tā saņem 3 maisus ar bērnu apģērbiem un arī 250 sieviešu kleitu un 100 mēteļu, bet amerikāņu joslā — 200 kg drānu bērniem un 300—400 sieviešu kleitu. Sūtījumā atrodošies 320 pāŗu sieviešu, 150 pāŗu bērnu un 84 pāri vīriešu apavu būs jūtams atbalsts tiem, kas apavu trūkuma dēļ dažkārt nevarēja iziet no nometnes vai apmeklēt skolu. — **Stokholmā** no ASV ieradies māc. Osvalds Blūmītis, kas caur Dāniju, Beļģiju un Holandi izbrauca uz Angliju, bet no turienes dosies tālāk uz Vāciju, kur 2 nedēļas veltīs latviešu nometņu un organizāciju apmeklēšanai un piedalīsies arī latviešu bērnunama nodibināšanā. AS Valstīs viņš nokļuvis jau 1939. g., kad nekavējoties sācis domāt par iespējām novietot ASV latviešu bēgļus, ja, svešu varu spiestiem, tiem būtu jāatstāj dzimtene. Viņš tagad ir Baltijas evaņģeliskās misijas prezidents un enerģisks palīdzības darba organizētājs latviešu bēgļiem. Zviedrijā, Vācijā un citur, kur dzīvo latviešu bēgļi, viņš grib dzirdēt to domas par varbūtējām iespējām tālākai emigrācijai uz ASV un arī iepazīstināt tautiešus ar apstākļiem, kādi viņus tur sagaida. — Ēģiptē gūstekņu nometnē esošos latviešu bij. karavīrus apmeklējis Starptautiskā Sarkanā krusta pārstāvis, kas izteicies, ka viņus atbrīvošot vēl šogad. Gandrīz visi atbrīvojamie vēlas nokļūt pie tautiešiem Vācijā **(LCK Informācijas Biļetens Hiddesenā).** — **Rīdas (Ried)** DP nometnē pie Innas, Augšaustrijā, vairums latviešu arī pēc jauno Austrijas darba likumu stāšanās spēkā paliek nodarbināts pašu nometnē. Samērā neliels procents strādā pie austriešiem, jo tie pieteikušies šim darbam brīvprātīgi. Tautieši gaida drīzumā paredzamo pārbaudi. Par nometnes vadītāju ievēlēts lietuvietis, par viņa vietnieku inž. Oskars Nāgelis. Komitejā vēl darbojas Osv. Liepa **(O. N.).** — ASV Militārā valdība Bavārijā atļāvusi **Minchenē** dzīvojošam (Wörnbrunnerstr. 40, München-Grünwald) latviešu zv. adv. Vasilijam Kārkliņam kārtot DP un bēgļu lietas amerikāņu militārās tiesās (—s). — Lietuviešu laikraksts „Apžvalga" 3. sept. publicē Lietuviešu Trimdinieku kopības oficiālu paskaidrojumu par apellācijas kārtību DP tiesību atņemšanas gadījumā. Šādu pārbaudes komisijas lēmumu var pārsūdzēt, pārsūdzību rakstot pašai skartai personai un uzrādot motīvus, kuŗu dēļ nepiekrīt pārbaudes komisijas lēmumam. Minot attiecīgos pieradījumus, jāpievieno dokumenti vai apstiprinātas līdztautiešu liecības. Iemesli par izslēgšanu no DP skaita jāuzzina pašā pārbaudes komisijā, tanī arī noskaidrojot, kurp pārsūdzības adresējamas un iesniedzamas. Parastā pārsūdzēšanas kārtība ir šāda: komisijas lēmumi pārsūdzami vietējā Militārā valdībā (Military Government), tās lēmumi — divīzijas štābā, bet pēdējo lēmumi — armijas štābā. Šāda kārtība jāievēro, ja pārbaudes komisijā nav īpaši norādīts par cītādu pārsūdzības kārtību. Noskaidrots, ka pārsūdzības iesniegšana aptur pārbaudes komisijas lēmuma stāšanos spēkā un ka DP tiesības nevar atņemt ģimenes locekļiem, ja citiem tās pašas ģimenes locekļiem tās atstātas, jo ģimenes nav jāsašķeļ. Parcelšanās no citas joslas nevar būt par pamatu DP tiesību atņemšanai. Pārsūdzības vislabāk iesniegt ar savas UNRRA's vienības direktora vidutājību, katrā ziņā ar to sazinoties („Tēvzeme" Hanavā). — Angļu joslā Vācijā vēlēto pārstāvniecības organu vietā nodibināta un tagad pie angļu kontrolkomisijas jau sākusi darboties Baltijas labklājības komiteja. Galvenā komitejas komisijā ir pa 2 pārstāvjiem no latviešiem, lietuviešiem un igauņiem, bet katrā angļu joslas korpusa apgabalā vēl pa 1 pārstāvim no katras tautības. BLK tagad sāk kārtot visus jautājumus, kas saistīti ar DP apgādi, izglītību un darbu. Savā ziņā šī komiteja būs padomdevēja un palīgorganizācija UNRRA'i vai citai aprūpes organizācijai, kas stāsies tās vietā. Kā norāda BLK loceklis inž. Putnaērglis, angļu iestādes vēlas, lai DP vairāk iesaistās mežu darbos. BLK apsveic latviešu kooperātīvu centra dibināšanu, bet piebilst, ka visas ražošanas iekļaušana tikai kooperātīvu ietvaros, pilnīgi izslēdzot privāto iniciātīvu, ir vienpusīga. Latviešu pasākumi jāorganizē un jāatbalsta visiem līdzekļiem, neatkarīgi no to veida. — **Eslingenā** nodibinātā latviešu daiļamatniecības pagaidu komisija, par kuŗas priekšsēdi ievēlēts H. Mercs, par tā vietnieku arch. A. Klinklavs, sekretāru V. Rubis un par locekļiem prof. J. Kuga, Z. Vidbergs, P. Hermanovskis un daiļamatnieki Z. Lakstīgala un H. Dāboliņš, 19. okt. Eslingenā sasauc amerikāņu un franču joslas daiļamatnieku kongresu.

Rets, bet mīļš viesis

Augsburgas latviešu baptistu draudze 15. sept. **Haunštetenas** baznīcā sarīkoja plašāku dievkalpojumu, ko vadīja māc. K. Zingers no Eslingenas. Jau vairākos Augsburgas baptistu dievkalpojumos bija piedalījušies ASV armijas mācītāji, kas runāja angliski un kuŗu vārdus tulkoja latviski. Arī šoreiz dievkalpojumā piedalījās viesis — amerikāņu mācītājs, bet dievlūdzējiem par izbrīnu un lielu iepriecinājumu tas svētrunu sacīja tīrā latviešu valodā. Pie augsburgiešiem bija ieradies **rets, bet mīļš ciemiņš — ASV armijas** mācītājs kpt. Vilhelms **Vaskis.**

Viņa vārdu esam dzirdējuši jau agrāk, jo īpaši ciešā saistībā ar mūsu bij. karavīru gaŗajiem mēnešiem Beļģijā. Māc. V. Vaskis dzimis Latvijā un uz ASV devies 1928. g., kad sācis studēt teoloģiju un pēc tam darbojies par latviešu baptistu draudžu mācītāju Bukskauntijā un Filadelfijā. Pēdējos divi gadus viņš ir armijas mācītājs un patlaban uzturas Oberammergavā. Pēc dažām nedēļām viņš atgriezīsies Amerikā, lai turpinātu darbu savās draudzēs.

Dievlūdzēju vidū šoreiz bija arī vairāki mūsu bij. karavīri, kas tagad dzīvo Augsburgā un Ingolštatē. No viņiem tautieši dzirdēja par mācītāja doto atbalstu un palīdzību karavīru nometnēs kā Beļģijā, tā arī Vācijā. Ar V. Vaska gādību Amerikas latviešu baptistu draudzes nākušas talkā arī citiem latviešu bēgļiem Vācijā, Zviedrijā, Dānijā, Beļģijā un citur. Tāpēc tik lielu uzmanību izpelnījās V. Vaska svētrunas domas, kuŗām pamatā bija likts Lūkasa evaņģelija teksts: „Es jums saku, ja jūs neatgriezīsities no grēkiem, tad arī jūs visi tapsit nomaitāti." Jānāk lielai garīgai atdzimšanai. Ja tas **nenotiks, tad pasaule, kā pareģojis** viens no tagadējiem amerikāņu slavenajiem karavadoņiem, pazudīs atomu putekļu mākonī. Atsevišķs cilvēks vai vesela tauta, kas ir bez Dieva, iedveš bailes un nes postu cilvēcei. Vienīgais atdzimšanas ceļš — atpakaļ pie Dieva. Jo dziļi tautiešu sirdīs atbalsojās māc. V. Vaska solījums: „Visur, kurp ies manas dzīves ceļš, nekad neaizmirsīšu savu tautu, bet centīšos tai sniegt visu iespējamo palīdzību un darīšu tās labā visu, kas būs manos spēkos!" Dievkalpojumu vairākām dziesmām kuplināja diriģentu Ed. un V. Baštiku vadītais Augsburgas-Ingolštates apvienotais baptistu draudzes koris un dziedātāja Marija Ratiniece. Savam mīļajam viesim Augsburgas baptistu draudze pateicībā par viņa palīdzības darbu mūsu tautai grūtajās bēgļu gaitās pasniedza ziedus un mākslinieka Silzara gleznu „Latvju sēta." Lai Dievs svēti māc. V. Vaski viņa turpmākajā dzīves ceļā un darbā!

Māc. **Hugo Alnis**

Vairums atbrīvoti

ASV okupācijas joslā kaŗagūstekņi — baltieši gandrīz visur nošķirti no kaŗagūstekņiem — vāciešiem. Patlabanējās pārbaudes jau atbrīvots vairums mūsu tautiešu, bet pārējo atbrīvošana, cerams, sagaidāma tuvākā laikā. Arī no Darmštates civilinternēto nometnes atbrīvoti ap 90 proc. tur bijušo latviešu. Lūgumi vēl aizturēto civilinternēto atbrīvošanai adresējami: To the 3rd U.S. Army Headquarters, Section G-2; tur saņemtos lūgumus izšķir pārbaudes komisija (Screening Board by the Military Government) Vīsbādenā.

A. Kalniņš

Dalībnieki pieteicami H. Mercam, Fliegerschule, Zollbergstr. 1, Esslingen/Neckar, Wttbg. (14a). — E-nas latviešu kolonijas vecākais K. Kalniņš ziņo, ka pēdējā DP pārbaudē DP tiesības atņemtas arī zināmam skaitam tautiešu Eslingenā. Pārsūdzības iesniegtas amerikāņu 9. divīzijas štābam Augsburgā. Arī no citām nometnēm izslēgts lielāks tautiešu skaits. Latvijas Sarkanais krusts šajā sakarā iesniedzis memorandus armiju štābiem Frankfurtā un Heidelbergā. Telegrafiski informēts sūtnis A. Bīlmanis Vašingtonā. Archibīskaps prof. Dr. T. Grīnbergs sagatavo memorandu ASV bruņoto spēku virspavēlniekam ģen. Maknarnijam. Praktiski vēl nav nokārtota atbrīvoto karavīru uzņemšana DP nometnēs. Neviena iestāde, liekas, nav ieinteresēta DP skaita palielināšanā, bet gan otrādi — lai tas samazinātos. Emigrācija uz citām valstīm pašreiz nav iespējama. Līdz pavērsies iespēja atgriezties dzimtenē, kāds laiks mums vēl būs jāpavada Vācijā. Tādēļ jādara iespējamais, lai nesaasinātos patlabanējās korektās attieksmes ar vāciešiem. — Latviešu vijolnieks Georgs Lapensons, kas Londonas karaliskā operā saistīts par koncertmeistaru, bija nodomājis apmeklēt savus vecākus Eslingenā, lai tos pārvestu uz Angliju. Tālāk par Strasburgu viņš nebija ticis, jo nav dabūjis atļauju iebraukt ASV joslā. Viņš raksta: „Aizbraucu uz Nicu, kur pavadīšu atvaļinājumu. Oktobŗa sākumā atgriezīšos darbā Londonā. Tiem, kas man rakstījuši, varu teikt, ka mākslinieki Anglijā darbu var atrast un tos ļoti labi atalgo, bet vispirms jābūt uzņemtam par biedru „Musicians' Union." Negribu paregot, bet ieteiktu pagaidām gan vēl nekur nesteigties, — nogaidiet. Mūsu mīļajā dzimtenē Latvijā, kas sevi apvieno un dod gan Anglijas labumus, gan arī Nicas jaukumus, būs vajadzīgi un varbūt pat drīz, mūsu pašu mākslinieki." — 30. aug. miris un 2. sept. Augsburgā apbedīts ilggadējais Latvijas skolu inspektors un paidagogs Jāzeps Sēlis. Augustā miris arī Latgales jaunatnes audzinātājs un skolotājs Alfreds Brants („Latviešu Ziņas" Eslingenā).

Valdis Mežezers

Māju ceļš

Tur bija māju ceļš ar liepām druvām blaku
Un dārzs un sētas maurs ar vidū mītu taku.
Un tur bij ābeles, kas augļu pilnas līka,
Un rozes ziedēja un daža puķe sīka.

Un liekas — vakar vēl tur aizgājis tu biji
Un visu vēl tāpat kā kādreiz ieraudzīji.
Un drēbju vilēs, šķiet, no tāliem lielceļiem
Tu dzimto zemi nes ar dārgiem putekļiem.

Tu jūti — nevar zust, ko tauta pazaudēja,
Nav taču pasaulē tik stipra posta vēja!
Un, kājas apaudams ik jaunu trimdas rītu,
Tu gatavs dienu sākt, lai vēsti sagaidītu,
Ka mājās nācējam, lai kur tas projām būtu,
Lai kā tas izcietis ir svešniecību grūtu,
Lemts beidzot klusais ceļš ar liepām druvām blaku
Un jāredz sētas maurs ar kādreiz mīto taku.

Un kā pēc ļaunas nakts, kad rīts būs pienācis,
Tu, savai zemei atkal klātu pieplacis,
Šais divos vārdos būsi visu pateicis:
„Esmu pārnācis!"

Anšlavs Eglītis

Vecā gada vakars

Stāsts

Šī stāsta fragments nolasīts jau rakstnieku dienās Eslingenā; pēc tam to deva Oldenburgā iznākošā „Varavīksne."

1.

Bija 1944. gada 31. decembris. Izrībējis no Vidusvācijas drupu laukiem, Berlīnes-Konstances ātrvilciens ripoja caur bumbu neskarto Virtembergu. Gleznotājs Romāns Varošs izbāza no saviļātas segas apakšas platu, sarkaniem bārdas rugājiem apaugušu seju, izlaida pirkstus caur sapinkotajiem matiem un blenza logā. Agrā rīta krēslā nozibēja lepnā Zigmaringas pils uz stāvas klints pār Donavu. Tornī plandījās franču karogs — tur mitinājās neveiksmīgā maršala Petēna valdība, atmukusi līdzi saviem uzvarētājiem uz Vāczemi. Romāns Varošs pasmīnēja.

„Jau ož pēc robežas, Rozīne. Jāsāk posties," viņš sacīja sievai, kas snauda viņam blakus, satuntuļojusies rūtainā plēdā un daudzās adītās jakās. Viņa pablisināja nomiegojušās acis pelēkā, novārgušā sejā un savilka bezkrāsainās lūpas:

„Romān, vai nekāpsim labāk ārā kaut kur tepat? Man baiļes no mūsu pārgalvīgā pasākuma."

Viņa runāja nevērīgi skaļi, jo nebija domājams, ka kāds no līdzceļotājiem saprastu nelielas un tālas Austrumeiropas tautas valodu.

„Arī iesmas es esmu dabūjusi," vīka plemetināja, meklēdama nezdogu.

„Nieki! Šinī drupu valstībā es nepalikšu. Dienišķā bumbošana dara cilvēku vienkārši traku. Mums jātiek pāri robežai, un mēs tiksim!"

„Bet tu taču zini, ko nozīmē pāriet robežu kaŗa laikā. Tu zini, cik nesaudzīgi vācu ierēdņi rīkojas ar ārzemniekiem."

„Ar noplīsušajiem. Bet ja tu spēj uzstāties kā kungs, vācu ierēdnis noņem cepuri. Šajā valstī neviens nedomā, še valda divi lietas: likuma burts un kungu kaprizes. Tu redzēji, cik viegli mums izdevās izmukt no nometnes, kuŗā mūs iespundēja, tikko bijām atvesti no dzimtenes?"

„Tikai tāpēc, ka vārtu sardze nevarēja salasīt zīmogu zem tavas pašdarinātās atļaujas."

„Jā, vecais studentu biedrības zīmodziņš lieti noderēja. Labi, ka attapos paņemt līdzi. Kaut kas tāds, ko neviens nevar izlasīt, vienmēr noder."

„Bet man bija šausmīgas baiļes."

Radus un paziņas m. Ludvīgs Dombrovskis: Rote Str. 30, Göttingen (20). 3644

„Labāk mirklis baiļu, nekā sapūt munīcijas rūpnīcā, vai vēl labāk — ļaut sev uzmaukt mundieri un krist divi minūtes pirms priekškara, cīnoties par lietu, kas mirusi jau pirms pieciem gadiem. Paldies! Es vēl gribu gleznot! Mums jātiek pāri par katru cenu! Velc tagad mugurā visu labāko, — kažociņu, jauno brūno platmali, gaišos cimdus."

„Arī zeķes?"

„Arī zeķes."

„Bet tās man vienīgās."

„Izšķirējā brīdī nedrīkst taupīt. Kad būsim viņā pusē, dabūsi jaunas, cik gribēsi."

Dziļi nopūtusies, Rozīnes kundze sāka rakņāties pa somām. Gaŗajā ceļā vagons bija krietni patukšojies, apgrozīties varēja.

Romāns noskuvās ar kafiju no termosa. Kundze viņam nopūderēja un pielaboja seju, sakopa kuplos, deniņos jau viegli iesirmos matus. Viņš aplika svaigu apkaklīti plati atliektiem stūriem, pelēku plastronu ar lielu imitētu pērli un gaŗlaikotu sejas izteiksmi. Tad nospodrināja kurpes, iztina no kāda saiņa un nosukāja melnu mēteli ar platu karakula apkakli, izņēma svaigus, citrondzeltenus cūkādas cimdus un lietussargu ar greznu niedres rokturi.

Arī kundze nesēdēja dīkā. Aiz rokas somas spogulīša paslēpusies, viņa cītīgi krāsojās, frizējās un svaidījās smaržām. Un, apvilkusi raibu jaguāra kažoku, viņa pietrūkās tik svaiga, spulgacaina, koraļļlūpaina un dzidri smejoša, ka nomiegojušies braucēji, kas visu laiku bija klanījušies solos, no brīnumiem gluži apstulba. Vaļā mutēm viņi blenza laulātajā pāri, nevarēdami izprast, kā no saņurcīto segu pelēcības un negulēto naktu gurdenības tik pēkšņi varēja izkūņoties nevainojams džentlmenis un šika pasaules dāma — kā divi tauriņi, gatavi lidojumam pret sauli un brīvību.

Tie nebija vis tauriņi, bet divi kareivji, bruņojušies cīņai.

Pierobežas joslā bez sevišķām atļaujām neielaida nevienu vācieti, nemaz nerunājot par ārzemniekiem.

Vilciens iedārdēja Konstances stacijā. Romāna acu starpā iegūlās nopietna rieva. Nedaudzi atlikušie pasažieri sadrūzmējās uz izeju.

„Nesēju! Nesēju!" skaļi kliedza Romāns, izkāries pa logu, vicinādams spilgtcimdoto roku.

„Kungs, nesēju stacijā nav. Tie strādā kaŗa rūpniecībā," paskaidroja vilciena pavadonis no perona.

„Ārprāts! Neiespējami! Paldies Dievam, šī ir pēdējā diena kaŗojošā valstī. Paklausieties, mīļo cilvēk, vai jūs nevarētu ko izgudrot?" teica mākslinieks, pasniegdams konduktoram cigaretes. „Es taču netieku ar savām mantām ne no vietas," un viņš pameta konduktora rokā visu kārbu.

„Kungs, es jums palīdzēšu!" iesaucās ierēdnis, pamāja biedram un abi, iekāpuši vagonā, ķērās pie somām.

Pie barjēras kontrolēja atļaujas. Kam tādas nebija, to bez žēlastības sēdināja vilciena atpakaļ.

Straujā solī Romāns un somām apkrautie konduktori piedrāzās pie barjēras.

(Turpinājums sekos)

Akadēmiskās...

(Turpinājums no 1. lappuses)

tālu pārgniedza brīvo vietu skaitu. Latviešu resp. ārzemnieku uzņemšana vācu augstskolās likās ļoti problēmatiska. Uzņemšanas gadījumā bija jāgudro, kā lai dzimteni zaudējušais students sedz studiju izdevumus?

Latviešu Centrālā komiteja, it sevišķi prof. F. Gulbis ar līdzstrādniekiem, un Latviešu Sarkanais krusts Eslingenā darīja visu iespējamo, lai piekritīgās Militārās valdības iestādēs panāktu lēmumus, kas atvieglotu vai radītu jaunas studiju iespējas. Līdzīgi rīkojās citu tautību bēgļu pārstāvji. Beidzot ASV, Anglijas un Francijas okupācijas joslu bruņoto spēku galvenās mītnēs pieņēma vienādus pamatnoteikumus, pēc kuriem vācu augstskolās uzņemami 10 proc. DP studentu no kopējā vācu studentu skaita. Angļu okupācijas joslā no minētiem 10 proc. Baltijas tautu studentiem rezervēja 4 procentus.

UNRRA'i kopš 1945. g. 1. oktobra bija jāuzņemas atbildība par visām DP lietām, arī studentu izvēli un politisko pārbaudi, apgādi ar dzīvokļiem un aprūpi. UNRRA's apgādājamie studenti arī tagad vēl lekciju naudu nemaksā.

Bavārijas galvaspilsētā — Minchenē, sadarbojoties dažādu tautību pārstāvjiem, pag. g. rudenī sāka veidoties jauna universitāte. 1946. g. 16. februārī tās svinīgā atklāšanā ASV armijas ģenerālis Traskots (Truscott), UNRRA's direktors ASV okupācijas joslā Dž. Uaitings (J. H. Whiting) un rektors O. Pirkmajers parakstīja jaunās mācību iestādes — „UNRRA University Munich" dibināšanas aktu. Šī augstskola domāta visu tautību DP studentiem. Patlaban studenti un mācības spēki tur komplektējas no 29 nācijām. No 2173 studentiem 209 ir latvieši un 143 mācības spēku skaitā ietilpst ap 30 LU mācības spēku.

Pateicoties prof. F. Gulbja un viņa līdzstrādnieku neatlaidīgai un nenogurstošai darbībai, 1946. g. martā darbību uzsāka arī Baltijas universitāte **Hamburgā**. Kā jau pats pirmais nosaukums norāda, šī universitāte domāta tikai Baltijas tautu piederīgiem un tajā pulcējas lielākais latviešu studentu un mācības spēku skaits. Tagad šo universitāti oficiāli dēvē par DP universitātes studiju centru.

Šīs divas universitātes ir vienīgās, kur latviešu mācības spēki var strādāt paidagoģiskā laukā. Kaut gan daži latviešu profesori ir saistījušies arī vācu augstskolās, tad tie ir samērā reti izņēmumi un parasti viņi neskaitās par kārtējiem štata mācības spēkiem, bet gan par pagaidu. Viņi biežāk nodarbināti zinātniskās pētīšanas darbos.

Daudz plašākas iespējas ir studējošiem. Vācijā patlaban darbojas 27 universitātes un tehniskās augstskolas.

Angļu okupācijas joslā: Rheinische Westfälische Hochschule, Aachen; Rheinische Friedrich-Wilhelms-Universität, Bonn; Technische Hochschule, Braunschweig; Medizinische Akademie, Düsseldorf; Universität Göttingen; Universität Hamburg; Technische Hochschule, Hannover; Tierärztliche Hochschule, Hannover; Christian-Albrechts-Universität, Kiel; Universität Köln; Bergakademie Clausthal; Universität Münster;

franču okupācijas joslā: Albert-Ludwigs-Universität, Freiburg i. Br.; Universität Tübingen;

ASV okupācijas joslā: Technische Hochschule Darmstadt; Friedrich-Alexander-Universität, Erlangen; Universität Heidelberg; Landwirtschaftl. Hochschule Hohenheim bei Stuttgart; Technische Hochschule Karlsruhe; Philipps-Universität, Marburg/Lahn; Technische Hochschule München; Universität München; Hochschule für Wirtschaft und Sozialwissenschaften, Nürnberg; Technische Hochschule Stuttgart; Julius-Maximilians-Universität, Würzburg; Universität Frankfurt a. M.; Universität Giessen.

Visas uzskaitītās augstskolas pa daļai vai pilnīgi ir uzsākušas darbību. Atsevišķās augstskolās, kur latviešu pārstāvjiem izdevies iegūt Militārās valdības un UNRRA's pārstāvju labvēlību, paredzētā procentuālā norma ir ievērojami pārsniegta, dažās turpretim tā nav izmantota.

Ārzemnieku skaits, kas nesaņem UNRRA's apgādi, vācu augstskolās nav ierobežots un viņu uzņemšana atkarīga vienīgi no katras augstskolas vadības.

Kā no pārskata redzams, šīgada pirmajā ceturksnī latviešiem pavērās iespējas studēt vai nu tikai DP studentiem paredzētās 2 augstskolās vai kādā no uzskaitītām 27 vācu augstskolām. Lielākā daļā no minētām augstskolām varēja sākt strādāt arī doktora darbus, ko sevišķi ieteicams izmantot augstskolu beigušiem, lai padziļinātu zināšanas un iegūtu doktora grādu.

Pie uzņemšanas vācu augstskolās pēc noteikumiem priekšroka dodama vecāko kursu studentiem. Sakarā ar to dažās universitātēs grūtības radās jauniem vidusskolu absolventiem, it sevišķi tiem, kas vēlējās iestāties visur pārpildītās medicīnas fakultātēs.

Pašreizējās studiju iespējamības Vācijā visumā uzskatāmas par apmierinošām. Katrs LU students, kas nopietni vēlējās savas studijas turpināt, vienā vai otrā augstskolā šīs iespējas ir atradis. Tāpat jaunie abitūrienti pie enerģiskas rīcības ir vienā vai otrā augstskolā uzņemti, ja arī ne katrreiz tanī fakultātē, kurā vēlējušies.

Sliktāks stāvoklis ir latviešu studentiem Austrijā. Kaut gan viņiem atļauts studēt, tomēr pašiem jāmaksā studiju nauda un jāsedz itin visi dzīves izdevumi. Saņemamā uztura deva sastāda 950 kaloriju dienā. Innsbrukas universitātē studē 11 latviešu, kas nonākuši grūtā stāvoklī un kam studiju turpināšanai nepieciešamas stipendijas.

No Zviedrijas ziņo, ka tur visāda veida patēriņa preces bagātīgi pieejamas un ka vienīgā „normētā" prece esot nauda, un nelaimīgi — tieši tās neesot ne latviešu studentiem, nedz arī viņu piederīgiem. Sakarā ar to studējošo skaits no 60 pag. gadā sarucis uz 14 šinī gadā. Dažs labs akadēmiskās saimes loceklis, lai ziemā eventuāli varētu turpināt studijas, vasarā strādājis kūdras purvā, kur sezonas laikā bijusi laba izpelņa.

Arī Latvijas Sarkanais krusts ir centies gādāt kaut ierobežotā mērā stipendijas latviešu studentiem un zinātniekiem, bet šie soļi līdz šim nav devuši gaidītos panākumus. Ievadītas sarunas arī ar Pasaules studentu palīdzības organizāciju. Rezultātus atliek vēl nogaidīt.

Pašreizējā stāvoklī katram latviešu studentam un abitūrientam silti ieteicams šo laiku lietderīgi pavadīt un visā pilnībā izmantot studiju iespējas, kādas patlaban ir Vācijā.

Ļoti apsveicama ir latviešu studentu apvienošanās organizācijās un kongresu sarīkošana. Tas pieradina mūsu studējošos pie organizātoriski sabiedriska darba un kopējiem spēkiem ļauj panākt daudzu jautājumu pozitīvu atrisinājumu, kas atsevišķam studentam nav pa spēkam.

Mūsu nenoteiktā nākotne spiež mūs visus norūdīt un izkopt mūsu fiziskos un garīgos spēkus tā, lai mēs sevi varētu attaisnot katros apstākļos.

Atzīmējot mūsu mīļās Alma Mater — Latvijas universitātes 27. gadadienu, lai mūsu visu parole būtu: Strādāsim un krāsim kapitālu, kura vērtība nekad nezūd un ar ko mēs ceļam ne tikai personīgo, bet arī visas latviešu tautas vērtību citu tautu vidū!

Vārdi un domas LCP 5. sesijā Hanavā

„UN un miera konference Parīzē mums diez vai tiktu līdz," tā sprieda un domāja preses pārstāvji un klausītāji, kas no 21.—23. septembrim bija nokļuvuši līdz Frankfurtas pievārtē atrodošās Hanavas latviešu nometnei. „Noslēpumainības ziņā noteikti nē!" Šie vārdi raksturoja nevien Latviešu Centrālās padomes piekto, bet arī vairākas iepriekšējās sesijas. Ja miera konferences galvenās un subkomisijās preses pārstāvju piedalīšanās ir bijusi pat „4 lielo" īpaša vēlēšanās, tad LCP sesijās tas ir pavisam citādi. „Slēgtas" sēdes seko viena otrai, bet tām beidzoties, presei ne katrreiz izrādās par iespējamu kaut nedaudz pacelt pār tām pārvilkto noslēpumainības un svarīguma plīvuri.

Atklātās sēdēs daudz runāts, protams, par mūsu bij. karavīru lietām. LCK delegācijas vadītājs amerikāņu joslā — LCK viceprieksšēdis A. Kacēns, piemēram, ziņo, ka šis jautājums sākumā šķitis jau pilnīgi nokārtots. Izrādījies tomēr, ka dažās mazākās administrātīvās vienībās vairāki latvieši vēl nav atbrīvoti. Citur latviešu bij. karavīru atbrīvošanas dokumentos ir gan atzīme „Latvian Legion" bez nīstā apzīmējuma „SS" pieminēšanas, bet atbrīvošanas komisiju vācu rakstveži tiem tomēr uzspieduši spiedogu „Waffen SS," kas atbrīvotiem civīlā dzīvē rada jaunas komplikācijas. ASV armijas vispārējais rīkojums noteic, ka šiem atbrīvotiem ir DP tiesības, bet daži UNRRA's vienību vadītāji vai citi darbinieki par šo rīkojumu oficiāli nekā nezina. Daudz atbrīvoto tādēļ vēl aizvien neuzņem DP nometnēs un pagaidām maz līdzējuši arī LCK delegācijas jauni pretsoļi.

Darbs un arodizglītība pagaidām ir mūsu visaktuālākās problēmas. LCK darba nozares vad. inž. A. Brunners īpaši norāda, ka šajā jautājumā svešā un arī mūsu pašu presē DP izteikti pārmetumi. Ģen. Eizenhauers pērn ar savu rīkojumu noteicis, ka darba ziņā DP ir priekšrocība pret vāciešiem un ka DP ir tiesības iegūt īpašumus un atvērt uzņēmumus. Mums tāpēc ir tiesība uz aizstāvību darba ziņā no Sabiedroto puses. Dažos Vācijas apgabalos tomēr vēl tagad ir iesaistīti darbos pašu vāciešu labā. Darbam nometņū un īaml. birojos nāv nekādas nākotnes. Arodizglītība panākama ar jaunu darbnīcu atvēršanu nometnēs un ar jau esošo paplašināšanu. Nepieciešams mācīties arī valodas. Inž. Brunners tāpēc ierosina mums pašiem noteikt darbu par obligātu it visiem, šai nolūkā iesniegdams LCP 4 tezes. Prof. Dr. A. Švābe tās raksturo par abstraktām, Brunnera ziņojumos neesot statistisku datu par nodarbinātības procentu. Baltiešu izvietošana cituviet paredzama 1948. gadā, tāpēc laika gana domāšanai par arodu un valodu mācīšanos. Vislabāk būtu ierīkot arodskolas katras joslas apmērā un atbalstīt lauksaimniecisko izglītību. LCK finanču lietu kārtotājs J. Bogens norāda, ka angļu joslā lūgta atļauja dibināt kooperatīvās kopas, bet LCK varētu kooperatīviem un nometņu darbnīcām aizdot naudu darbarīku iegādei. Tad latvieši, kas vācu vadībā strādā mežu darbos vai drupu novākšanā, ar savām kooperatīvām kopām varētu atraisīties no vācu aizbildniecības. Dravnieks paskaidro, ka no 16—65 g. v. latviešiem pašreiz nodarbināts 51 proc., bet atsevišķās vietās nodarbināti 70 proc. Arodizglītībai vēl maz atsaucības. Kādai arodskolai, ko projektēts atvērt, pieteikušies tikai 200 audzēkņu. Jāatbalsta smalkmechaniķu, optiķu, pulksteņtaisītāju, radiotechniķu u. c. lietpratēju arodizglītība, jo šos amatus labi samaksā.

J. Miezis apstrīd prof. Švābes domas, ka baltiešu izvietošana notiks tikai 1948. g. Redaktors E. Freivalds atgādina, ka Austrijā visi DP jau padoti vispārējam darba likumam. Tas var notikt arī citās joslās. Akadēmiski izglītotie DP Austrijā tagad spiesti strādāt arī ielu bruģēšanas u. c. smagos darbos, kuŗus austrieši paši neuzņemas. A. Valdmanis norāda, ka liela nozīme ir arī individuālai uzņēmībai. Izmantojot Sabiedroto kontrolkomisijas likumu, ka bijušie nacisti nedrīkst būt atbildīgos amatos, vairāki latvieši jau tagad strādā par vācu uzņēmumu vadītājiem. A. Kacēns domā, ka svarīgākais ir gimenes galvu pārskološana. Īslaicīgos — apm. 3 mēn. kursos jādod iespēja gūt minimālās zināšanas vismaz maizes pelnīšanai kādā arodā. Darbs mums jārod pašu spēkiem kooperatīvās vai privātās uzņēmības ceļā. J. Celms saka, ka arodizglītība nepieciešama 14—15 g. v. zēniem, kas arodzināšanas var iegūt trijos 7 menešu periodos. 18—25 g. v. tautiešiem ir jāpārskolojas, bet, diemžēl, šai grupai nav vajadzīgās intereses un centības. A. Brunners redz vainu „Latviešu Vēstnesī," kuŗam kāds korespondents reiz rakstījis, ka latvieši eventuāli varētu izbraukt uz Kanādu vai Braziliju.

E. Freivalds atgādina, ka jau LCP 4. sesijā norunāta Austrijas latviešu pārcelšana uz Vāciju. Pārsteidz tas, ka šinī lietā nekas nav darīts. A. Kacēns atbild, ka pašreiz ASV joslā nolīegta pat pāriešana no vienas nometnes uz otru. Austrijas latviešu labā visu iespējamo darot archibīskaps prof. Dr. T. Grīnbergs. LCK pr-dis prof. Dr. K. Kundziņš saka, ka Austrijas latviešu jautājums nav aizmirsts. Par viņu stāvokli ziņots sūtnim AS Valstīs Dr. A. Bīlmanim. Tūlītēja palīdzība patiesi neesot iespējama.

Kas notiek aiz sesijas slēgtajām apspriežu durvīm, tas paliek noslēpums kā 21., tā arī 22. septembrī. Mūsu visu interešu un vajadzību pārstāvētāji un aizstāvji, jādomā, runā un spriež.

N. A.

Piederīgos un draugus meklē Arnolds Skaris no Kursīšiem un Georgs Zīberts no Rīgas: DP Camp 8/10, Hallendorf über Braunschweig (20). 3648

FEĻETONS

Pagātnes, tagadnes un nākotnes saukli

Katram laikmetam bijuši, tā sakot, savi raksturīgi lozungi. Seniem romiešiem tāds bijis: „Maizi un izpriecas!" Tas tādēļ, ka maize bijusi nepieciešama ēšanai, bet izpriecas — ēstgribas veicināšanai. Romas ķeizari to labi izpratuši un devuši kā vienu, tā otru, un viss bijis labākā kārtībā. Vēlāk ķeizari piemirsuši dot tautai prasīto un rezultātā Romas imperija izputējusi kā rīta rasa.

Vēlākos laikos tauta saukusi: „Darbu un maizi!"

Tas tādēļ, ka par velti neviens nav gribējis maizi dot, bet par to prasījis naudu vai darbu. Darbu devuši daudz, bet maizes maz un rezultātā izcēlušās dažādas juku as, ko vēsturnieki nosaukuši par revolūcijām, kad vairākiem darba un maizes devējiem tauta apgriezusi kaklus vai kā citādi izņēmusi tos no apgrozības. Šo revolūciju laikā radies jauns sauciens: „Brīvību, vienlīdzību un brālību!" Rezultātā dažas tautas kļuvušas tik brīvas, vienlīdzīgas un brālīgas, ka viņām radušās salkanas dūšas, tās sākušas rāpot atpakaļ un iekritušas diktatūras apkampienos.

Diktatūra arī radījusi savus lozungus, bet tā nav cietusi, ja šie lozungi nākuši patvarīgi. Ja kāds uzdrošinājies prasīt maizi, tad to arī varējis dabūt aprobežotos vairumos — koncentrācijas nometnēs. Ja kāds uzdrošinājies prasīt darbu, tad to arī varējis dabūt neaprobežotos vairumos — piespiedu darbos. Tādēļ dabīgi, ka diktatūras laikmetā apgrozībā bijuši tikai tādi lozungi, kādus vēlējusies diktatūra. Viens no šādiem saukļiem bijis: „Vairāk lielgabalu, mazāk sviesta!" Rezultātā pati tauta pataisīta par lielgabalu gaļu un tā vēl tagad ož pēc piedeguma, jo kara uguns bijusas karstas, bet sviests aptrūcis. Patiesību sakot, aptrūka arī tie paši lielgabali un piedevām vēl dažas smēres. Uzvarētā tauta pagaidām nedrīkst uzstāties ar saviem saukļiem, bet, ja viņai to ļautu, tad pirmais sauklis būtu: „Revanšu!"

Bijušas arī diktatūras, kas savus lozungus mainījušas biežāk nekā kreklus, un šie lozungi kā vēja rādītāji vienmēr rādījuši uz to pusi, no kuŗas pūtis vējš.

Tagad patiesi demokratiskas (bez pēdiņām) tautas sauc: „Mieru un maizi!"

Tiešām — kā miers, tā maize ir ļoti nepieciešami, bet šī prece pašlaik iztrūkst pasaules tirgū, kaut arī tai ir lieli pieprasījumi. Kādēļ tad tā? Tādēļ, ka sauciens „Mieru un maizi!" nācis pasaulē par agru, jo cilvēks vēl nav tik tālu nobriedis, lai baudītu šīs divas delikateses reizē. Cilvēks jau šodien varētu pasūtīt biļeti ceļojumam uz mēnesi, bet būtu par agru jau šodien gatavot šim ceļojumam sviestmaizītes. Tādēļ šāsdienas saucienam vajadzētu skanēt reāli, proti:

„Atombumbu!"

Miers un maize pēc tam atnāktu paši bez saukšanas un tos tad varētu baudīt visi tie, kam tagad tas ir liegts.

Kāds tad būtu tautu sauklis pēc atombumbas? Jā, kas to lai zina? Liekas, ka tautas sauktu: „Paldies Dievam!"

Drūmais

TUR

Pēc dēkaina ceļojuma septembrī Bavārijā nokļuvis kāds mūsu tautietis, kas visu šo laiku pavadījis dzimtenē uz laukiem, šad un tad apmeklējot arī Rīgu. Viņa liecinājumi par dzīvi Latvijā attēlo mūsu lasītājiem jau tik ļoti pazīstamus apstākļus un ainas. Pēc lielinieku karaspēka pakāpeniskās Latvijas otrreizējās okupēšanas jo drīz sākuši ierasties arī pirmās okupācijas varasvīri. Lauku izpildkomitejās, milicijā un citās iestādēs vadītājos amatos tūlīt stājušies šie pārnācēji un arī tie viņu komūnistiskie līdzgaitnieki, kas Latvijā bija palikuši arī pa vācu okupācijas laiku. Deklarējot īstās varas atgriešanos un tautas atbrīvošanu no vācu briesmoņiem, šie jaunie noteicēji vispirms reālizēja mobilizāciju. Iesauca visus vīriešus līdz 52 g. vecumam, gan izņemot garīdzniekus, kuŗiem bija uzdots nekavējoties atjaunot parastos dievkalpojumus. Iesauktie Latvijas iedzīvotāji sadalīti pa dažādām Padomijas karaspēka daļām, bet ievērojama daļa nokļuvusi darba un pārmācības bataljonos, kas pirmie sūtīti uz toreiz vēl aktīvo fronti. Komūnistu amatvīri laukos sevišķi centīgi meklēja agrākos valsts, pašvaldību un citu iestāžu darbiniekus. Laukos tie vairs gandrīz nekur nebija atrodami, bet ja kādu arī uzgāja, tad to aizveda. Par šādiem aizvestiem ziņu vairs nebija arī līdz šīgada vasarai. Masveidīga izsūtīšana laukos nebija izmanāma. Apcietināja un aizveda atsevišķus cilvēkus, par kuŗu likteni pārējie iedzīvotāji uzzināja no dzelzceļu malās atrastām daudzām vēstulēm un zīmītēm, kuŗās bija stāstīts par vešanu darbos uz Sibiriju vai uz Krievijas iekšieni. Šādi „klusi pazudušo" skaitu tagad vērtē jau uz vairāk desmittūkstošu. Uz Kurzemi vai uz citām vietām ciņu laikā devušos bēgļus pēc atgriešanās viņu parastās dzīves vietās varasvīri īpaši pārbaudīja un sīki iztaujāja, noskaidrojot to attiecības ar vācu okupācijas un latviešu iestādēm. „Aizdomīgie" parasti aizvesti, bet lielai daļai atļauts palikt savās mājās. Aizvesto un aizturēto īpašumi konfiscēti. Vācu okupācijas laikā Latvijā savestie bēgļi — krievi Latvijā arī palikuši. Daudz lauku mājās viņi kluvuši saimnieki vai arī iecelti par amatvīriem.

Atjaunojoties pirmās okupācijas pasāktai latviešu zemnieku īpašumu dalīšanai, jaunu zemes gribētāju bijis maz. Tos, šķiet, atbaida ne tikai tas, ka saņemamā zeme obligāti arī jāapstrādā, bet vēl vairāk — nodevas. Tas jānodod jau no tādiem īpašumiem, kas ir 0,5 ha lieli. Nodevas un klausas lauksaimniekiem vispār ļoti lielas, bet samaksa niecīga. Daudzi zemkopji, kas nodevas nespēja veikt, par sabotāžu nokļuvuši NKVD apcietinājumā un viņu īpašumi konfiscēti. Ne mazums ir bijis arī tādu lauksaimnieku, kas labprātīgi gribējuši pavisam atteikties no savām mājām un zemes, bet tas viņiem tomēr liegts.

Latgalē un Vidzemē daudz zemes arī šovasar palicis atmatās. Lopu laukos ārkārtīgi maz. Ja kādam saimniekam viņa ganāmpulks vēl bija saglabājies, tad „liekie" lopi atņemti un sadalīti „jaunajiem darba zemniekiem." Zirgi un govis ļoti sliktā stāvoklī, jo nu jau 2 gadi vai pilnīgi trūkst spēkbarības.

Pilsētās boļševiki jau no 1944. g. rudens patur pārtikas sadalīšanas sistēmu pēc kartītēm, pie kam maize, piemēram, maksā 1 rbļ. un 80 kap. kg. Kartīšu sistēmu reiz mēģināja izbeigt, bet tad maizes cena sakāpa jau līdz 10 rbļ. par kg, kādēļ kartītes atkal atjaunoja. Uz laukiem kartītes oficiāli nepastāv. Reibinātāji dzērieni pilsētās un laukos dabūjami neaprobežotos vairumos, bet to cenas ir augstas. Dabūjamie papirosi ļoti slikti un tikai 2 šķirņu — „Sports" un „Kazbek." Pārtiku un citas mantas melnajā tirgū var pirkt diezgan brīvi, bet cenas ir tik pārspīlētas, ka caurmēra pilsētnieki un laucinieki to nespēj atļauties. Baznīcu dzīve ārēji rit netraucēti. Kur atlikuši garīdznieki, tiem tad arī obligāti jāvada dievkalpojumi. Skolotājiem turpretim „dots mājiens" dievnamus neapmeklēt un to pašu likt saprast arī skolēniem vismaz līdz 18 g. v. Daudz dzird, ka citīgos baznīcēnus īpaši novēro. Pēc īpaša rīkojuma, garīdzniekiem savos spredikos pastāvīgi jāaicina partizāni nākt laukā no mežiem un pieteikties taisnīgās Padomijas varas iestādēs.

(Turpmāk beigas)

Nacistu saraksti brīvprātīgiem DP

Frankfurtā, 22. sept. (UP). — ASV bruņoto spēku virspavēlniecības pārvietoto personu daļa paziņojusi, ka tās rīcībā ir plaši un pilnīgi nacistu saraksti, kuŗos uzskaitīts ikviens brīvprātīgais ieceļotājs Vācijā no Polijas, Latvijas, Lietuvas un Igaunijas no 1938. g. līdz 1945. gadam. Sarakstus agrāk sastādīja nacistu „EWZ" (centrālā ieceļotāju organizācija). Tie sastādīti tik rūpīgi, ka pat t. s. ārieši iedalīti 5 katēgorijās — no „priekšzīmīgajiem" līdz „neapmierinošiem." Katru varbūtējo ieceļotāju vācieši novērtēja pēc tā āriskuma, sīki atzīmējot tā „ģimenes koku" par vairākām paaudzēm.

The Stars and Stripes

UN pieņem ASV plānu 840 bēgļu uzņemšanai

Ņujorkā, 20. sept. (AP). — UN apakškomiteja bēgļu jautājumā pret Krievijas pretestību vakar pieņēma ASV priekšlikumu ielaist 840 bēgļu (? — red.) jebkuŗā miera mīļotājā valstī, kas nav UN locekle. Krievija, Dienvidslavija un Ukraina balsoja pret to, Padomijas delegātam Tepļakovam īpaši vaicājot, vai šo valstu vidū būs arī Spānija. Anglijas pārstāvis sērs Džordžs Brendels atbildēja, ka tas nav teikts un ka UN padome no to vidus varētu izslēgt jebkuŗu valsti. To noteicot $^2/_3$ balsu vairākums.

The Stars and Stripes

SPORTS

Baltijas tautu trimdas 2. sporta svētkos **Augsburgā** no 20.—22. sept. vieglatlētikas sacensībās 60 m skrējienā uzvarēja lietuviete Remeikīte ar 8,5 sek., 2. v. palika mūsu Kāpostiņa un aiz tās Sprudženiece. Kārtslēkšanā 1. bija igaunis Jarvers ar 3,40, bet mūsu Pālens ar 3,20 palika 2. v. Diskā latviešiem bija abas pirmās vietas — Millers ar 40,30 un Ratass ar 39,72. Lietuviešu Puzinausks, piem., tikai 4. v. Arī augstlēkšanā Timma un Graudiņa bija pirmās ar 1,45 un 1,40. 400 m skrējienā Teteris ar 53,0 uzveica ig. Gorskovu (53,4), Čudarāns skrēja slims un tāpēc pienāca pēdējais (54,3). Jāatzīmē, ka visās disciplīnās katru tautību pārstāvēja tikai 2 tās labākie vieglatlēti. 2. dienā Priednieks ar 11,0 (šo laiku tas šogad atkārto jau 4. reizi) ieguva 1. v. 100 m skrējienā, kuŗā Gunarsons palika pēdējais. Lodes grūšanā ig. Mālšteins sasniedza 14,60, bet mūsu Millers spēja tikai 13,53 un Upmalis 12,78, iegūstot 3. un 4. v. Tāllēkšanā Timma ar Kāpostiņu kā pirmās ievērojami pārspēja pārējās sāncenses, sasniedzot 5,52 un 5,05. Lodes grūšanā lietuviete Baranauskaite ar 10,90 bija pārāka par 2. v. guvušo Konci ar 10,76 un 3. v. Samoviču ar 10,39. Augstlēkšanā Liepnieks 1. un 2. v. dalīja ar liet. Kerņu, jo abi lēca 1,80. Osvalds bija 4. v. Igaunis Lillaks un liet. Tendīss ar 4:12,3 un 4:16,5 sek. 1500 m skrējienā atstāja aiz sevis 3. v. ieguvušo Laipnieku (4:19,6) un 4. v. Teteri (4:21,8). Mazāk mūsu reprezentantiem veicās 3. dienā, kad 110 m barjērskrējienā abas pirmās vietas ieguva igauņi Gorskovs un Lope ar 17,6 un 18,5, bet Liepnieks un Reinholds ar 19,7 un 20,7 palika pēdējie. Arī tāllēkšanā liet. Kerņus (6,74) un Suprons pārspēja latviešus un igauņus (3. v. Gunarsons 6,60, 5. v. Hakelis 6,52). Šķēpa mešanā Stendzenieks toties bija par vairāk klasēm pārāks par citiem. Viņa rezultāts 67,28, 2. v. mūsu Hakelis ar 58,56, 3. v. ig. Hanibals ar tikai 53,81. 3000 m skrējienā liet. Tenojs bija pirmais ar 9:11,1, sekoja Laipnieks ar 9:19,5. Kārkliņš ar 10:12,8 pienāca pēdējais. 4×60 m maiņas skrējienā sievietēm Kāpostiņa, Jaunzema, Sprudženiece un Timma ar 32,1 sek. uzveica igaunietes (33,2) un lietuvietes (34,8). 4×100 m maiņas skrējienā Čudarāns, Gunarsons, Krauklis un Priednieks (latviešiem esot 4 m iepakaļ lietuviešiem, P. pārņēma stafeti un ne tikai panāca lietuvieti, bet arī līdzēja mums gūt uzvaru) ar 45,3 uzveica lietuviešus (45,4) un igauņus (46,1). Kopvērtējumā Latvija guva 146 p., Igaunija 118 un Lietuva 111. Sporta svētku laikā notikušajās **boksa sacīkstēs** latviešu bokseri Stuģis, Klusovs, Šmits un Gulbis koprezultātā uzvarēja igauņus ar 5:3, lietuviešus tāpat ar 5:3. Līdzīgu rezultātu deva igauņu un lietuviešu bokseŗu sastapšanās. **Volejbolā** latvietes uzveica lietuvietes 15:7 un 15:5, bet nākošajā dienā, spēlējot brāzmainā vējā, zaudēja igaunietēm 0:15 un 15:17! Ārena, Bīlmane, Samoviča, Riekstiņa, Pelude un Ozola-Grāpe īsti nemācēja pielāgoties laika untumiem. Pret igaunietēm rezultāts varēja būt labāks. Otrā setā, piem., pie stāvokļa 14:11, servējot 3 reizes, latvietes neprata izcīnīt uzvaru. 1. v. tāpēc bija igaunietes, kas arī lietuvietes uzveica ar 15:0 un 15:1. Šleicers, Pelude, Fricsons, Teriņš, Elmuts un Skrastiņš volejbolā bija noteikti meistari, ar 15:6 un 15:6 pieveicot lietuviešus un atkal ar 15:6 un 15:10 arī igauņus. Latviešu vienība (Ārens, Lūsars, Zebeliņš, Berkolds, Štāls, Bērziņš un Hermanovskis) **basketbolā** viegli uzvar igauņus 47:8 (21:2), pret lietuviešiem pirmajā puslaikā panāk 8:7, bet otrā puslaikā pēc stāvokļa 12:9 mums par labu piepeši iestājas lūzums. Puzinausks, no tālienes mezdams, iegūst 3 grozus. Īsā laikā lietuvieši panāk sev par labu 24:12. Ārena un Berkolda nomaiņa pret Hermanovski un Bērziņu gan ienes vairāk straujuma, H. gūstot pat vairākus grozus, bet lietuvieši ar gala rezultātu 27:20 ir droši uzvarētāji. Viņi viegli pieveic arī igauņus 47:11 (14:4). **Futbolā**, var teikt bez pārspīlējuma, latvieši bija daudz labāki par saviem pretiniekiem, kaut arī spēles nebija augstvērtīgas. Igauņi, kuŗus pieveicām 9:1 (4:1), spēlēja vāji. Mūsu vienībā bija Bebris, Kārkliņš, Ārens (2. pusl. Lauks), Anuzis, Koņeckis, Janševskis, Putenis, Pērkons, Freimanis, Krišjanovs (2. pusl. Gulbis) un Kudrašovs. Lietuviešus ar 3:2 uzveica Bebris, Kārkliņš, Ārens, Jēgers (2. pusl. Koņeckis), Pētersons, Lidmanis, Putenis, Pērkons (Krišjanovs), Freimanis, Gailis un Kudrašovs. Lietuvieši igauņus uzveica 3:0. Interesantākā un nozīmīgākā sacīkste bija ar Augsburgas „Schwaben" virslīgas vienību. Tā modināja arī vācu publikas interesi, sacīkstes norisi uzmanīgi vērojot 6—7.000 skatītāju. Latviešiem tā bija vairāk kā parastā sacīkste, jo no rezultāta zināmā mērā bija atkarīgs mūsu trimdas futbola „būt" vai „nebūt" vismaz Dienvidvācijā. Vācu vienībā spēlēja līdz ilggadējais vācu valsts vienības spēlētājs — populārais labais ārējais uzbrucējs Ernests Lēners, Bavārijas sastādītās vienības spēlētājs — labs techniķis Lechners, centra pussargs Dzjarsteks u. c. Mūsu vienībā bija Lazdiņš (Bebris), Kārkliņš, Ārens, Jēgers, Pētersons, Lidmanis, Peičs (Putenis), Krišjanovs (Pērkons), Freimanis, Gailis un Kudrašovs. Varam būt apmierināti ar mūsējo sniegumu un arī ar aizsardzības sistēmu (spēlējot ar 2 aizsargiem, kas sedz iekšējos pretinieka uzbrucējus, nevis pēc „WM" sistēmas). Vācu uzbrucēji tāpēc īsti nevarēja nomākt mūsu aizsardzību, jo vācieši pieraduši spēlēt pie citāda pretinieka aizsardzības grupējuma. Taktiski un techniski vācieši bija pārāki, bet cīņas sparā un izturībā latvieši nepalika iepakaļ. Vārtus mūsējiem ieguva E. Freimanis. Šachā latvieši ieguva 1. v. ar 8,5 p. (uzvarot lietuviešus 3,5:2,5 un igauņus 5:1), 2. v. igauņi ar 5 p. (uzvarot lietuviešus 4:2). Lietuviešiem bija 4,5 p. Sacensībā ar Augsburgas vācu izlases vienību latvieši zaudēja 5,5:6,5. Mums punktus guva Endzeliņš 1, Raņķis 0, Dreibergs 0, Ozols 0, Zirnis 0,5, Zemgals 1, Kalniņš 0, Krūmiņš 1, Jurševskis 1, Dārznieks 1, Liepnieks 0, Melnbārdis 6 **(Vladimirs Bērziņš).** — No 25. sept. — 6. okt. **Augsburgā** notiekošā starptautiskā šacha turnīrā piedalās vācu lielmeistars Zemišs, Minchenes meistars Uncikers, Augsburgas meistars Dr. Trēgers un latviešu izlases šachisti Endzeliņš, Raņķis, Dreibergs, Zemgals, Ozols un Krūmiņš. Lietuviešus tanī pārstāv Škems, Tautvaišis un Arlausks **(Vl. B.).** — **Lībekas** latviešu YMCA's 15. sept. eksternās sacīkstes vieglatlētikā Buniamshofa laukumā, kas pulcināja ap 3.500 skatītāju, atklāja 10 km (20 apļu) soļošana, piedaloties mūsu pasaules rekordistam Jānim Dāliņam, Gaujeram un vācietim Litge (TSV Braunschweig). 4. aplī L. paiet garām G. un mēģina paiet garām arī Dāliņam. Vairākkārtējos mēģinājumos, 6. un 9. aplī risinoties sīvai divcīņai, vācietim tas neizdodas un, publikas uzmudināts, Dāliņš vēl arvien ir priekšā. Pēc jaunas neizdošanās 11. aplī vācietis uz sekundi atlaižas, bet tad strauji aiziet garām mūsu Jancim par kādiem 10 m. Tālāk Litge atstarpi vienmēr palielina un pienāk pirmais ar 49:42,0. Aiz viņa apm. 200 m seko Dāliņš, kas beidz 52:03,0, un Gaujers (L. to iedzina gandrīz par 2 apļiem) 55:11,3. Cīņa bija skaista. Ja par Litges soli varēja, varbūt, reizēm šaubīties, tad par Dāliņa stilu ne mirkli. Lodes grūšanā Millers spēja 13,34, Upmalis 12,46, Liepnieks 11,70. Tāllēkšanā labi veicās Kāpostiņai ar 4,87 (vācietes Langena 4,56 un Petera 4,48). Augstlēkšanā un lodes grūšanā abas vācietes tomēr bija pirmās. Šķēpā Stendzenieks aizlidināja 66,18, īsti labi padevās Circenim 61,10 un Hakelim 58,02 **(Mārtiņš Kalve).**

Trumens lūdz Vollesu atstāt valdību

Vašingtonā, 22. sept. (AP). — Pēc prezidenta Trumena pieprasījuma savu posteni atstājušais ASV tirdzniecības ministrs saviem draugiem izteicies, ka viņš kongresa vēlēšanās novembrī vairs neatbalstīšot demokratu partiju. Trumens reportieriem pastāstīja, ka viņš atlaidis Vollesu ASV valdības un tā kardinālo atšķirību dēļ ārpolitikas ieskatos. Prezidents piebilda: „Mēs nevaram ļaut šādam konfliktam apdraudēt mūsu stāvokli un attiecības ar pārējām valstīm. ASV ārpolitika, kā to nospraudis kongress, valsts prezidents un ārlietu ministrs, paliek pilnā spēkā un bez pārmaiņām." Vollesa piespiestā atkāpšanās atspoguļojusies pat Amerikas biržā, kur akciju kurss cēlies. ASV prese ar prezidenta rīcību solidārizējas visā pilnībā. To apsveic arī Anglijas konservātīvā prese. — „Pravda" 20. sept. atklāj, ka visā Padomijā risinās nesaudzīga kolchozu „tīrīšana," jo it visur esot notikušas kolchozu izsaimniekošanas un mantu izlaupīšanas. — Vinstons Čercils 19. sept. **Cīrichē,** Šveicē, aicināja radīt reģionālu Eiropas organizāciju UN ietvaros, lai apvienotu visas valstis, kas vēlas un var tai pievienoties, „jo mēs dīvaini un bīstami dzīvojam ar atombumbas vairogu un aizsardzību." Viņš aicināja izveidot „savā ziņā Eiropas Savienotās valstis," kam priekšzīme jārādot Francijai un Vācijai kopā. Anglijai, varenai Amerikai un, cerams, arī Padomju Krievijai jābūt jaunās Eiropas draugiem un veicinātājiem. — Maskavas radiofons šādas federācijas domai uzbrukā jau Čerčila runas laikā. — Formāli atjaunojot 20 gadu pārtrauktās Krievijas un Šveices diplomātiskās attiecības, Padomijas 35 g. v. sūtnis Kuļajenkovs iesniedzis savas pilnvaras **Bernē.** — **Zagrebā** Dienvidslavijas valdība „par noziegumiem pret tautu" likusi apcietināt katoļu baznīcas galvu — archibīskapu Stepinacu. Viņa pils esot bijusi „ustaču, krustiešu un terroristu kustības centrs." — Francijas vidienē ap **Limožu** atklāta viena no pasaules visbagātākām urāna atradnēm. — ASV vēstnieks **Maskavā** noliedz preses ziņas, ka Padomijā būtu izcēlušies iekšēji nemieri. — Vācu kreisais laikraksts „Neues Deutschland" **Berlīnē** atkārto Maskavas „Izvestiju" apgalvojumu, ka angļi savā okupācijas joslā Vācijā aizvien vēl ražojot „V 1" un „V 2" ieročus. Angļu ģen.-ltn. Robertsons preses konferencē tāpēc aicināja angļu, ASV un PSRS korespondentus pašiem par to pārliecināties, apsolot visas vajadzīgās braukšanas atļaujas. Arī ASV Militārās valdības pārstāvis plkv. Vilkinsons Berlīnē par „pilnīgi nepatiesiem" nosauca krievu kontrolētās „Berliner Zeitung" apgalvojumus, ka dažās fabrikās ASV joslā Vācijā vēl ražotu kara materiālus. — **Maskavas** „New Times" ziņo par amerikāņu un angļu karaspēka koncentrāciju visā pasaulē. — ASV atombumbu elektrisko kontaktu izgatavošanai, izrādās, izlietojušas arī sudrabu pāri par 400 milj. dol. vērtībā. Atombumbu inženieris Kleins pareģo, ka citas valstis atombumbas izgatavos jau „5 vai 10 gados." — ASV kongresa militāro lietu komisija pieprasa, lai Krievija atzītos, kas noticis ar 1.600.000 japāņu karavīru armiju, kas „noslēpumaini nozudusi" no Mandžurijas. — Augstāks angļu štāba virsnieks **Berlīnē** pareģo, ka Dānijas valdībai vēl ilgi pašai būs jāaprūp 200.000 „pārvietoto vāciešu," kas Dānijā sabēguši kara beigās visvairāk no Austrumprūsijas. Visas nācijas vēlas atbrīvoties no vāciešiem un arī Jāva, Siāma, Ķīna, Indija un Austrālija pieprasījušas, lai uz Vāciju ved viņu zemēs atrodošos vāciešus vai to pēcnācējus. — Angļu laukstrādnieki Lesteršīrā draud ar streiku, ja projāmvedamo vāciešu — karagūstekņu vietā angļu fermās atvestu poļu laukstrādniekus. — Italijas labā spārna liberāļu un monarchistiskā demokratiskā partija apvienojušās, lai „kopīgi stātos pretim" komūnistiem un sociālistiem. No satversmes sapulcē ievēlētiem 555 deputātiem tām gan ir tikai 38. — Francijā, šķiet, sākusies prezidenta Bido un ģen. de Golla cīņa, pēdējam uzbrūkot satversmes sapulces izstrādājamai konstitūcijai, ko de Golls dēvē par „anarchijas veicinātāju." — Italijas valdība ar likumu noteikusi melnā pārtikas tirgus dalībnieku sodīšanu ar ievietošanu koncentrācijas nometnēs nopietnāku pārkāpumu gadījumos. Ģen. Franko Spānijā izdevis likumu, ka melntirgotājus ievietos cietumā uz laiku līdz 6 gadiem. — Visas Francijas financiālā sistēma paralizēta ar finanču ministrijas 90.000 ierēdņu streiku. Pagaidām darbojas vienīgi Francijas valsts banka. — Smagā svara boksa pasaules meistars nēģeris Džo Luiss **Ņujorkā,** 23. reizi sekmīgi aizstāvot savu titulu, pirmā raundā ar nokautu 2 min. un 9 sek. pieveica bokseri Tami Mauriello. Šoziem vai nākamā vasarā paredzama Luisa sastapšanās ar angļu slaveno bokseri Brusu Vudkoku, kas nesen pieveica amerikāņu Gasu Lesneviču.

Miera konference Parīzē

Sākot sava darba 3. mēnesi, konference vēl aizvien netiek pāri Triestas jautājumam un Anglijas ieguldījumu problēmai Rumānijas naftas laukos. 22. sept. daļa komisiju dažas stundas strādāja pat svētdienas priekšpusdienā. Šonedēļ sākas pārrunas par Italijas Afrikas koloniju likteni. Ārlietu ministru padome jūlijā gan bija izšķīrusies šī jautājuma izlemšanu atlikt vismaz uz 1 gadu. Krievija sākumā sev bija pieprasījusi protektorāta piešķiršanu pār Tripolitāniju, bet vēlāk iestājās par visu šo koloniju pakļaušanu UN protektorātam. 21. sept. Krievija atkal nostājās pret Angliju, šoreiz pārmetot tai sliktu apiešanos ar žīdiem Palestīna, jo angļu pārstāvji Bulgārijas miera līgumā gribēja panākt žīdu tiesību garantēšanu.

UN

Starptautiskā komiteja Eiropas problēmu studijām **Londonā** pareģo UN organizācijas neveiksmi un aicina dibināt pasaules nāciju federāciju miera uzturēšanai. Šīs komitejas biedri nāk no Anglijas, Beļģijas, Dānijas, Holandes, Francijas un Norvēģijas. To vidū ir plaši pazīstamais liberālais angļu tautsaimnieks lords Beveridžs, Francijas bij. premjērs Eduards Errio u. c. Komitejas ziņojumā īpaša daļa veltīta „Krievijas stāvoklim," pasakot: „Patlaban Krievija iet par tālu." — Drošības padome **Lēk-Saksesā** 21. sept. noņēma no savas darba kārtības Ukrainas sūdzību par to, ka Grieķija apdraudot pasaules mieru un drošību. Padomijas pārstāvis Gromiko pielietoja savas veto tiesības ASV priekšlikuma noraidīšanai, ka UN komisijai jāizmeklē incidenti ne tikai Grieķijas-Albānijas pierobežā, bet arī uz Grieķijas robežām ar Bulgāriju un Dienvidslaviju.

Vācija

Vētra ar 112 km/st. ātrumu Frankfurtā nogāzusi vismaz 40 bumbu sapostīto māju. Nogalināti 9 vācieši. — Angļu militārā gubernātora vietnieks ģen.-ltn. sērs Brajans Robertsons **Berlīnē** brīdināja, ka vāciešus gaida smaga ziema. — Ģen. Maknarnijs Berlīnē paziņoja, ka vāciešu pārtikas devas ASV un angļu joslā paaugstinās līdz 1550 kal. dienā, ja amerikāņu kuģniecības streiks nebūs radījis sevišķus traucējumus. Patlabanējā deva ASV joslā ir 1225 kal. dienā, bet angļu joslā nedaudz zemāka. — ASV Militārā valdība Berlīnē apstiprinājusi ASV joslas vācu valstu padomes pieņemto likumprojektu zemes reformai. Tā, domājams, dos 725.000 akru zemes bezmāju vāciešu nometināšanai. Krievu joslā visi lielie zemes īpašumi jau sadalīti. — UNRRA's pagaidu šefs Vācijā Kons paziņo, ka visiem UNRRA's darbiniekiem, kas paliks darbā līdz tās darbības izbeigšanai, paredzēts piešķirt prēmiju 20 proc. mēnešalgas apmērā par katru mēnesi pēc 31. decembŗa. — Uz 14. sept. ASV joslā Vācijā nometnēs bija 108.400 žīdu, — pieaugums par 12.000 divi nedēļās. Līdz 5. oktobrim uz šejieni pārvedīs vēl 10.000 žīdu no ASV joslas Austrijā, gan dodot tiem iespēju ievērot žīdu Jaungada reliģiskās ceremonijas, kas turpinās no 25. sept. — 5. okt. — Šonedēļ no Neapoles uz **Hongkongu** dodas 198 ķīniešu DP, kas kara šākumā bija atradušies Vācijā. Tiem pievienojas 400 ķīniešu no Italijas un Francijas.

The Stars and Stripes

„Es ticu demokratijai un privātai uzņēmībai," saka Eizenhauers

Vašingtonā, 22. sept. — ASV armijas štāba šefs ģen. Dvaits Eizenhauers pirms došanās savā 24. sept. paredzētajā jūŗas braucienā uz Angliju „The Stars and Stripes" pārstāvim deva pirmo interviju, kopš viņš atstājis Eiropu. Ģenerālis izteica savu ticību demokratijai, kas ir visas amerikāņu dzīves galvenais pamats. Amerikāņu demokratiju viņš definē: „Tā ir mūsu tautas ticība mūsu dzīves veidam; visu cilvēku vienlīdzība likumu priekšā; izpratne, ka cilvēks nav tikai augstāks dzīvnieks, bet gan domājošs indivīds; tā ir vidusmēra amerikāņa nepatika pret jebkuŗu autoritāriānisma paveidu." Viņš piemetināja: „Es ticu privātās uzņēmības principam." Ģenerālim netīk runāt par karu, par kara metodēm vai iemesliem, bet tāpēc, ka kara varbūtība, līdzīgi vēzim, pastāv vienmēr, štāba šefs iestājas par to, lai ASV vienmēr būtu karam sagatavotas. „Esmu pārliecināts, ka pasaule nevarētu izturēt otru karu visas zemeslodes apmērā," viņš saka. „Šādu karu un traģēdiju var novērst tikai izglītība. Neviens nevēlas karu, vidusmēra cilvēki it visur ienīst karu. Šis ienaids pret karu mums jāņem palīgā, lai tas neatkārtotos." Pirms invāzijas Eiropā Eizenhauers reiz bija deklarējis, ka viņš ienīst vāciešus. Jautāts par to pašu, viņš tagad pirmo reizi vilcinājās: „Es domāju, ka būtu neloģiski ienīst visu tautu. Bet es vēl aizvien ārkārtīgi ienīstu tos cilvēkus, kas ļāva vācu tautai domāt tā, kā tā to darīja, un ierāva to briesmīgajā karā. Un es ienīstu vācu tautu, kas viņiem ticēja. Tas mums maksāja tik daudzu mūsu jauno vīriešu dzīvības."

The Stars and Stripes

Sludinājumi

Lūdzu atsaukties tautiešus, kam būtu manis aizdotās angļu mācības grāmatas „Step by Step" 1. un 2. d. un „Tales from Shakespeare." **A. Jūgs:** UNRRA Team 69, Bad Mergentheim, Wttbg. (14a). 3663

Vai tiešām nevienam nekā nezina par TālivaldiIrbi, dz. 24. 19. 9. Rūjienā, pēd. ziņas no Lauenburgas 45. II? Katru ziņu lūdz Viktors Irbe: Heyersummerstr. 212, Nordstemmen (20). 3659

Internac. artistu trupa **„Alexander Show,"** kuŗas sastāvā vairums latv., steidz. meklē labu pianistu un siev. solodejotāju. Trupai kontr. ar „Spec. Service" pie pilna apg. Vadītājs **Al. V. Bundža,** Bienenstr. 6/II, Heidelberg (17a). 3657

„Latviešu Vēstneša" 1 mēneša abonements ar piesūtīšanu maksā 5 markas, 2 mēnešu — 8 markas. Abonementu pieņem no jebkuŗa numura. Atsevišķa numura cena 50 fen. Tuvinieku meklēšanas sludinājumi par katru pilnu vai saīsinātu vārdu 30 fen., pustreknā salikumā 45 fen., tekstā 90 fen. Pārējie sludinājumi 100 proc. dārgāk. „Latviešu Vēstneša" pārstāve angļu okupācijas joslā — Lidija Dravniece: Latvian Camp, „Frische Quelle," Hiddesen bei Detmold, Lippe (21a); Austrijā — Rūdolfs Kalniņš: DP Camp, Glasenbach bei Salzburg, Oesterreich. Maksājumiem Austrijā piemērojamas tās pašas likmes šiliņos. Par laikraksta savlaicīgu nesaņemšanu vai abonementa pārtraukšanu technisku vai neparedzētu iemeslu dēļ izdevējs atbildību neuzņemas.

Printed by Manz, Dillingen. — 12.300